

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r 41.

Stockholm den 12 Oktober 1911.

4:e årg.

<p>Prenumerationspris: $\frac{1}{4}$ år . . kr. 4: 50 $\frac{1}{2}$ år . . kr. 2: 50 $\frac{3}{4}$ " " " 3: 50 " " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.</p>	<p>Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgiftningstid hvarje torsdag.</p>	<p>Redaktör o. ansvarig utgifvare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. Sthlm 1911, F. Englund's Boktr.</p>	<p>Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.</p>	<p>Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.</p>
---	--	---	--	--

Moderskydds rörelsen i Tyskland.

Den internationella kongress för moderskydd och sexualreformer, som under sista veckan af september hållits i Dresden, har skjutit den redan förut aktuella moder- och barnskyddsfrågan i förgrunden. På annat ställe i dagens nummer återges ett referat af kongressens förhandlingar; en öfversikt af de två motsatta riktningar, som göra sig gällande inom den tyska "Mutterschutz"-rörelsen och som i tvenne läger skarpt skilja de för moder- och barnskydd i öfrigt gemensamt ifrande och arbetande kvinnorna, är hvad här i korthet skall lämnas.

Den ena af dessa riktningar är den organiserade, under namn af "Bund für Mutterschutz" kända rörelse, hvilken satt som sitt mål omgestaltning af en del föräldrade, såsom sedlighetsbegrepp fastslagna uppfattningar och hvilken i rent praktiskt afseende uppställer som önskemål sådana reformer som obligatorisk familjeförsäkring, lagstadgad hvila från arbete för moder under sex veckor före och sex veckor efter förlossningen, utbetalning af full arbetslön under denna tid, fri läkarehjälp och skötsel under barnsängstillfället, penningeunderstöd för sex månaders amning. Vi finna i denna grupp sådana namn som Helene Stöcker, Maria Lischnewska, Grete Meisel-Hess. Den andra riktningen är den icke till något förbund sammanslutna, för liknande reformer arbetande men dock från vissa "Bund für Mutterschutz" karaktäriserande uppfattningar starkt afvikande rörelse, som bland sina mest betydande förkämpar räknar Helene Lange,

Gertrud Bäumer, Alice Salomon, Anna Pappritz, Marianne Weber.

Skillnaden de två riktningarna emellan framträder skarpt i uppfattningen af huru den rent yttre formen i förhållandet mellan man och kvinna bör ordnas. "Bund für Mutterschutz" går i sin kritik af det "legala äktenskapet" mycket långt, då det anser att denna institution, beroende som den är af ekonomiska frågor, i sig utgör ett hinder för ingående af en tidig förbindelse, hvilken återigen — i många fall — är räddning från osedligt leverne. I ett af förbundet utgifvet flygblad säger Maria Lischnewska, att för mannen vid hans utträde i lifvet ställer sig frågan så: prostitution eller fritt äktenskap. Man gör gällande, att den fria förbindelsen icke på samma sätt som ett äktenskap är beroende af betryggade ekonomiska förhållanden, hvarföre den kan ingås tidigare och därför är anbefallningsvärd. Detta resonemang synes emellertid, äfven från förbundets ståndpunkt sedt, icke utgöra ett verkligt skäl mot det legala äktenskapet, då förbundet äfven inom den fria förbindelsen ställer stora fordringar på ekonomiska garantier, t. ex. i fråga om försörjningsplikt emot barnen. I samband med denna fordran gör förbundet i själfva verket den fria förbindelsen till en sorts statlig institution, i det sätt hvar på förbundet vill inrymma åt staten en kontroll öfver föräldrarnas förhållande till de inom förbindelsen födda barnen. Föräldrarna skola båda namngifvas och inregi-

streras som försörjningspliktiga för barnet; såsom sådana få de sedan för barnets räkning göra anspråk på det statliga barnaunderhåll, som förbundet arbetar på att få till stånd. Härigenom blir den fria förbindelsen en statlig institution, hvilken i sina förpliktelser bra mycket sammanfaller med ett legalt äktenskap — låt vara starkt reformerad och frigjordt från den kyrkliga vigseln —, i synnerhet som rättighet att ingå äktenskap med annan person ej skulle tillåtas någon af föräldrarna förr än fullt giltiga garantier gifvits för fullgörandet af deras skyldighet att lämna uppfostringsbidrag åt barnen.

Vid sidan af dessa åsikter angående det "legala" och det "fria" äktenskapet karaktäriseras förbundet af hvad man skulle kunna kalla moderskapskult. Dess förhållande af själfva det fysiska moderskapet går ytterligt långt.

Motpartiet ser i det legala äktenskapet den högsta sedliga formen för förhållandet mellan man och kvinna, men begär reformer af den nuvarande äktenskapslagstiftningen och de lagar som beröra patriarkats- och matriarkatsfrågor. Det är ett reformerat äktenskap, fördjudat och socialt befäst, som detta parti arbetar för.

Mot de åsikter angående "människans naturliga släktdrift", som inom "Bund für Mutterschutz" resulterat i ett rop på tidiga, fria förbindelser, ställer sig denna andra grupp bestämdt afvisande. Ett sänkande af de etiska fordringarna med afseende på sedlighetsnivån anser denna grupp icke vara af praktiskt värde för renheten i det sexuella lifvet. "Ännu aldrig", säger Marianne Weber, "ha eftergifter för det 'naturliga' på något sätt verkat som häfstäng åt sedligheten". Det gäller att befästa ett sedlighetsbegrepp, som håller på personlighetens värde och som ställer samma sedliga fordringar på man och kvinna. Slutyrkandet blir för denna riktnings anhängare en för staten tillkännagifven, af staten sanktionerad förbindelse mellan tvenne lagligen likställda människor, hvilka i det statliga erkännandet af deras förbindelse själfva känna ett stöd för sin vilja till ett bestående förbund. Å andra sidan måste lagen möjliggöra upplösning af äktenskap utan att någon skuldfråga behöfver framdragas.

I de rent praktiska fordringarna på skydd för mödrar och deras barn, inom som utom äktenskapet, står denna grupp "Bund für Mutterschutz" mycket nära. I fråga om sexualreformer göra sig en del bra nog vidt gående differenser gällande, liksom det måste framhållas att äfven inom "Bund für Mutterschutz" i detta afseende olika uppfattningar stå emot hvarandra.

E. K—n.

I. Internationella kongressen för moderskydd och sexualreformer.

Den 28—30 september ägde den första internationella kongressen för moderskydd och sexualreformer rum i Dresden. Som ordförande fungerade omväxlande dr Rosenthal, dr Helene Stöcker och fru Maria Lischnewska. Bland kongressdeltagarna märktes många af de mest kända ledarna af det sociala reformarbetet i Tyskland och utlandet och många framstående fackmän på området. Representanter för Sverige voro fru Frida Stéenhoff och prof. Knut Wicksell.

För frågor rörande den egentliga moderskydds rörelsen var den första dagen den värdefullaste. Den socialistiske riksdagsmannen dr David framhöll nödvändigheten ur rashygienisk synpunkt af ett omfattande moder- och barnskydd, och i motsats mot den af rashygieniker gjorda invändningen, att ett för långt utsträckt skydd skulle vara af skada för rasen, betonade han, att begreppet rashygieniskt svaga ej sammanfölla med hjälpbehöfvande. Det vore framför allt nödvändigt att omfatta ett sundt sexuellt ideal, och därtill komme man bäst genom för ungdomen gemensam undervisning af sexuallifvet, hvilket skulle utveckla ett strängare sexuellt samvete samt större ansvarskänsla.

Den rent praktiska sidan af moder- och barnskydds rörelsen utvecklades af fru Lischnewska med hänvisning till det program som det tyska "Bund für Mutterschutz" redan vid sitt bildande (1905) uppställde. Talarinnan slutade med att uttrycka en önskan att det af staten ordnade moderskyddet skulle bl. a. gå ut på att på uppfostringens väg söka leda modersinstinkten till en medveten vilja till moderskap.

Åtskilliga utländska talare redogjorde därpå för moderskydds rörelsens uppkomst och nuvarande läge i de skilda kulturländerna. En intressant inblick gafs därvid i en mängd med och utan statens hjälp gjorda anordningar, hvarvid dock visade sig att endast ringa ansatser till ordnande af någon sorts moderskapsförsäkring gjorts från de respektive staternas sida, däremot många framgångsrika initiativ tagits från enskildt håll i nära anslutning till social verksamhet bland kvinnor. Som den största intresse bjudande och mest förebildliga skapelse i denna väg nämndes den franska "Mutualité Maternelle".

Vidare afhandlades den ogifta moderns och hennes barns sociala ställning ur samhällelig synpunkt samt med hänsyn till förhållandena i de olika länderna. Det kan såsom ett särdeles glädjande faktum framhållas att en präst, pastor Kiessling från Hamburg, betecknade det i denna riktning förordade sociala hjälparbetet såsom ett "återställande af öfvergifna ideal". Man hade att sörja för att en riktig uppfattning i detta afseende gjorde sig gällande; inför det fullbordade faktum af moderskap utanför äktenskapet måste man ingripa hjälpande, d. v. s. moder och barn måste skyddas, ty brist på sådant skydd betyder oftast för barn utom äktenskapet en oerhörd skada, såväl som en minskning i folkhälsa och det sedliga tillståndet, då dessa barn föröka de sedligt fallnas leder

Annonsera i Dagny!

Juvel-, Guld- & Emalj arbeten.
DAVID ANDERSEN & Comp.
 Hofjuvelerare.
 4 Fredsgatan 4.

Dans, Plastik och Calisthenics.
 Allm. Kungsh. 26 66. Kungsholmsgatan 6. Riks Kungsh. 2 85.
Elsa Björkman,
 elev af
 Fru EMILIE WALBOM. Fröken ELSE O. REIERSEN.
 Balettmästarinna vid Kungl. teatern i Köpenhamn. Köpenhamn.

(ss. förbrytare, prostituerade). Den allvarsamma invändningen att hjälp åt ogifta mödrar och deras barn skulle komma att öka osedligheten tillbakavisade talaren med ett betonande af moderskapets svårigheter, hvilket i sig själf verkar såsom återhållande. Ur samhällelig synpunkt fin-ge ej någon förföljelse af det utomäktenskapliga moder-skapet ifrågakomma, åtgärder för att öfvervinna därmed förbundna svårigheter måste vidtagas. Med hänsyn till de tröstlösa skildringar af ogifta mödrars och deras barns sorgliga läge, som gjorts af skilda utländska talare, framhölls den bjudande nödvändigheten af en kraftig moder-skydds-rörelse. Särskildt gripande var den skildring från London, som lämnades af Mrs Betsy Drysdale. Fru Frida Stéenhoff framhöll, att på sista tiden en rörelse till förmån för de ogifta mödrarnas svåra ställning gjort sig gällande i Sverige och att moderskapsförsäkring och försörjningsplikt framlagts i humana reformförslag i riksdagen. En intressant framställning af den ogifta moderns och hennes barns ställning lämnades till sist af Norges representant, fru Betzy Kjelsberg, stadsfullmäktige och upp-ställd riksdagskandidat, som därvid framhöll de betydelsefulla reformer som framkommit i hennes land såsom beroende på kvinnornas medinflytande på lagstiftningen.

Kongressens andra dag upptogs af rent vetenskapliga uttalanden angående sexuella reformer och hade endast praktisk betydelse i hvad angick upptagandet af proble-met: äktenskapet och sexuella reformer. I denna fråga uttalade sig fru Grete Meisel-Hess, författarinnan till den bekanta boken "Die sexuelle Krise", häfdande monogamiens princip såsom outhärligt ideal men, i anslutning till sina i denna sak kända åsikter, äfven betonande det för en högre utveckling enligt hennes uppfattning nödvändiga af olika, på hvarandra följande monogama förbindelser. En ny fri äktenskapsform skulle uppstå ur den sexuella reformkampen, med höga sedliga mål, frihet, men äfven begränsning, samt den strängaste själf-tukt med hänsyn till det kommande släktets väl och ve.

Äktenskapet i dess nuvarande form kritiserades äfven af fru Frida Stéenhoff med afseende på de äganderättsli-ga principer, på hvilka det grundas, och med fordran på ett äktenskap i frihet och rättfärdighet. Hon framställde samhället såsom visst icke beroende af äktenskapet som institution; fastmera ansåg hon den af de bestående la-garna skyddade familjen såsom ett af kampmedlen för den orättfärdiga sociala maktördelningen. Genom äktenskapet uppkom äfven beteckningen äkta och oäkta barn, som talarinnan framför allt ville ha bort. Alla barn skulle, oberoende af förhandenvarande äktenskap, njuta samma skydd och erkännande. Individuell frihet och ansvar mås-te stå såsom det högsta sedliga ideal och mer och mer skyddas och framhållas.

Det stora offentliga kvällsmötet blef en missträkning så tillvida att fru Rosa Mayreder, den själfulla författarin-nan till "Zur Kritik der Weiblichkeit", som skulle talat öfver ämnet "den fria kärlekens psykologi" på grund af sjukdom var förhindrad att delta i kongressen. I hen-nes ställe höll Helene Stöcker ett föredrag öfver "den nya

etikens fordringar". Individens rätt ställdes därvid af ta-larinnan i förgrunden — med hänsynstagande till sociala intressen; full frihet, under ansvar gentemot en komman-de generation, framställdes såsom mål för individen, som erkänner en allmän högre utveckling.

Hvad som ytterligare af tvenne talare framfördes föll helt inom området af en rent vetenskaplig undersökning af de socialt-sexuella problemen i samband med kulturhi-storisk forskning och statistiska uppgifter om det "sexuel-la eländet" i det bestående samhället. Nödvändigheten af en ingående social- och sexualpedagogik betonades i detta sammanhang.

På det hela taget fick man det intrycket, att kongres-sen mera lagt tyngdpunkten på en vetenskaplig behand-ling af de förekommande frågorna än på framställande af praktiska reformförslag, men att detta hade sitt berätti-gande i nödvändigheten af att lägga det vetenskapliga som fundament för reformerna.

De båda förhandlingsdagarna följdes af ett enskildt möte för de delegerade. Resultatet af detta har ännu ej be-kantgjorts.

Anna Brunnemann.

Prenumeration å **DAGNY** sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.

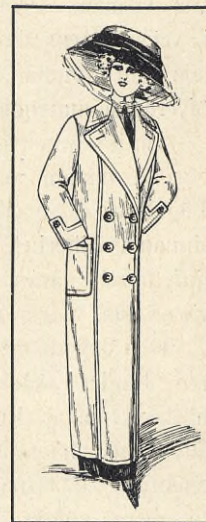
ULSTRAR

af

Homespun

enl. cliché..... **Kr. 49.—**

Samma, enkel-
radig, hög i
halsen..... **Kr. 39.—**

A.-B.

Nordiska Kompaniet,
STUREPLAN.

Pälsateljén (inneh. Albert Stridsberg)

Mästersamuelsgatan 37, 1 tr.,
hörnet af Malmkillnadsgatan.

Välsorteradt lager af **Pälsvaror.**

Moderniseringar och reparationer billigt och omsorgsfullt.

Älm. tel. 115 85.

Rikstel. Norrm. 241.

Fru Maria Callmén's

Dansundervisning, Riddaregatan 17, 1/2 tr.,
börjar för Skolungdom den 18, för Äldre den 20 Okt. Anmäl-ningar kl. 12—2 och 5—7 e. m. Riks Öst. 27. Allm. Öst. 2 86.

Adèle Callmén,

Lärlarinna i dans och plastik.

Professorer i olja.

Genom tidningsreproduktioner stiftade jag i våras bekantskap med ett nytt och intressant målarkonstverk, afsedt att smycka någon vägg i Uppsala universitetshus. Där sågs teologiska fakulteten samlad i tvångslös ordning kring sitt sessionsbord, liksom gripnen på bar gärning i något ifrigt upptaget ögonblick.

Kompositionsidén är ypperlig. Enhvar af de högvördiga herrarna framträder i sin naturliga pose, med sin individuella egenhet markerad af omgifningen och tillika behörigt dämpad af den, harmoniskt infogad i det öfverindividuella sammanhang, som förbinder alla dessa stridiga andar till en familjegrupp, där släktycket starkare än afvikelserna frapperar den utomstående. Hvilket framsteg från de hittills gängse rektors- och inspektorskonferenjen med deras solenna uppsträckthet och objektiva fotograferingsmin!

Ännu en sammanställning af professorsporträtt, lika lyckligt komponerad, minst så nyansrik och liffull som den teologiska släktaflan, skänkte oss den gångna våren. Jag menar det skenbart oansenliga tryckalster, som bär titeln

”Större akademiska konsistoriets i Uppsala samt drätselnämndens, fakulteternas och sektionernas äfvensom överbibliotekariens yttranden angående den s. k. löne-regleringskommitténs underdåniga betänkande i fråga om grunderna för kvinnors anställande i statstjänst.”

Här strålar icke studielampans milda gloriesken öfver tankedigert böjda pannor, här resa sig icke i afskild upphöjdhet mot hörsalens kyskt gråkala mur katederns lidelsefria vismän. Profant och anstötligt har lifvet stormat in i vetenskapens borg. Professorerna äro samlade för att tala om kvinnan. Kan det upptänkas ett ämne mindre öfverensstämmande med rummets helgd?

Undra inte på den nervösa ovilja, som dallrande skuggar så många manligt allvarsfasta anleten i denna krets. Läget är exempellöst pinsamt. Håpna inte öfver den insinuanta bitterhet, som mängder galla i akademisk svadas ljufva och närande honung. Besinna, det är söner som värna sin mor. Alma Mater hotas af barbarer.

Den oakademiske och psykologiskt intresserade betraktaren bjuder skådespelet en innehållsrik njutning. Käpphästar, hvilkas kaprioler man redan ofta beundrat, ridas ånyo med hänsynslös bravur, gärna återser man hos de celebraste fäktarna karaktäristiska gester, som inöfvats på en mera vulgär arena, och angenämt öfverraskad uppmärksammar man såväl nya utfallspositioner som en dödsföraktande vighet i logiska språng.

Hur mäktigt rullar icke i ponderösa perioder öfver professor Hjärnes läppar unghögerns sexualsystem, med hvilken sakkunnig innerlighet fördjupar sig icke professor Lundell i de mödosammaste hushållsbestyr, hur imponerande doft buktalar icke Statsintresset genom

professor Reuterskiölds vana utredning af kvinnans naturliga rättslöshet!

Professor Westman kastar sin handske på konsistoriebordet och spörjer segersäkert utmanande hvem af de närvarande som äger ”mod att förklara, att det icke skulle innebära någon varaktig förlust för vårt lands vetenskap eller dess odling i öfrigt, därest statsmyndigheten upphäfde de nuvarande, af män uppburna universiteten och ersatte dem med nya, vid hvilka lärarplatserna utslutande innehades af kvinnor”. (Handsken blir liggande och utsopas efter sittningens slut af vaktmästaren bland papperslappar och blyertsaffall.) Då fysiologen Öhrvall påstår, att det på intet sätt är ”bevisadt eller ens gjordt troligt, att kvinnorna åldras fortare än männen”, finner sig historikern Boëthius nödsakad att förklara detta fackmannautlåtande som ”ett utslag” (”yttring heter det på svenska”, mumlar plågad nordiska språkprofessorn Noreen i mustaschern) ”ett utslag af lekmannauppfattning”, mot hvilken han åberopar — fysiologiska auktoriteter, gissar ni kanske? Långt därifrån — ”den allmänna väl ej utan stöd af erfarenheten uppkomna lekmannauppfattningen om en hos kvinnan tidigare än hos mannen inträdande fysisk och psykisk kraftminskning”. Statsintresset och den allmänna lekmannauppfattningen som högre instanser — det börjar bli trånga villkor för Vetenskapen. Man må kondolera den betryckta: gripande förblir det dock alltid att se aktade lärda så öppet och ödmjukt begå *sacrificium intellectus*.

Professor Boëthius’ märkliga yttrande kastar ett plötsligt ljus öfver situationen. Det är verkligen den allmänna lekmannauppfattningen som dominerar i denna vetenskapliga församling: uppfattningen af kvinnorna som en djurart, hvilken endast på vissa vilkor, uppställda af mänskorna, har tillstånd att existera.

Följderna af deras lössläppande målar ingen med så dystert glödande fantasi som den bakåtblickande profeten Hjärne. Alla löjtnanter och balhjältar, alla tennissegare och hemgiftaspiranter stelna af skräck inför hans framtidsblå. Hvad skall det bli af dem, när våra ”förmögna damer”, otillgängliga som nunnor för all världslig lockelse, sitta i hålorna Uppsala och Lund och ”under en lång följd af år i god ro författa och utgifva det ena arbetet efter det andra”, sorgfritt inväntande att den siste manlige konkurrenten utblottad och knäckt skall hamna i ett Skråköpingslektorat och professorerna likt en mogen frukt falla i kapitalistkvinnornas idoga händer!

Men hemgiftsjägarna etc. (liksom och Humanistiska sektionen) kvickna till igen, då de af professorn i allehanda Lundell, förbunden med litteraturhistorikern Schück och jämförande indoeuropeiske språkforskaren Johansson, underrättas att ”så är kvinnan af naturen biologiskt, fysiologiskt och psykologiskt konstruerad — vare sig man anser det som en lycka för den mänskliga utvecklingen och framåtskridandet, som vi göra, eller man däri vill se en

DAGNYS LÄSARE

böra gynna

DAGNYS ANNONSÖRER

Freja-Magasinet.

Specialaffär för Damartiklar.

18 Humlegårdsgatan 18
29 Drottninggatan 29

olycka — så är emellertid kvinnan faktiskt konstruerad, till den grad äro hennes intressen och anlag riktade på hemmet och familjen” etc. etc. Nå gudskelof!

Här törna farhågor mot farhågor, upphäva hvarandra, förstärka hvarandra. Kvinnan dras till vetenskapen som malen till ljuslågan, hela hennes varelse tränar till hemmets järnspis. Kvinnan dukar under fysiskt och psykiskt i konkurrenskampen med män, hon behöfver endast medelmåttig begåfning för att med den sega flit och energi, som utmärker könet, peta undan geniala manliga medtäflare och tillvälla sig hvilken professur som behagar henne. Männen skulle resigneradt ridderligt stiga åt sidan för att släppa henne genom dörren, de skulle i beföringskapplöpningen utbilda en brutalitet, som kunde menligt inverka på deras egen karaktär och på hela kvinnekönets ”behandling” (man känner till det där från Skansen: goda människor reta icke — professorskandidater). I kortaste sammandrag: det vore upprörande att se ”eventuellt användbara kvinnliga begåfningar kasta sig öfver försörjningstillfällen” (professor Hjärnes formulering); om hvilka män äga att sinsemellan värdigt och osjälfviskt konkurrera blott och bart i syfte att tjäna ”det allmänna”.

Man observerar dock i denna församling några deltagare, som tryggt stå utanför de antitetiska farhågornas hvirvel och icke finna sig föranledda att lyfta en hand till Alma Maters försvar. Som deras talsmän uppträda professorerna Öhrvall och von Friesen. Den förre en trofast radikal af gamla stammen, en jubelverdandist med sällsynt väl konserverad frisinthet, som utan prut och utan skrupler, nästan med ett trosvittnes värme, fasthåller egalitetens och rättfärdighetens idé — en af vetenskapen öfvergifven ståndpunkt. Professor von Friesen åter, fåordig, kallblodig, lojal och försiktigt pröfvande, afklipper den ofruktbara diskussionen om kvinnlig egenart med en lugnande hänvisning till det bortglömda faktum, att universitetens beföringsordning lägger tillräckliga hinder i vägen för obehöriga, hvadan den kvinna, som kommer att hembära segern i en professorskonkurrens, torde ha därmed dokumenterat sig som fysiskt och andligt kapabel att sköta professur.

”Att hon i mindre grad än mannen skall i sin beröring med den manliga och kvinnliga ungdomen”, tilllägger han, ”kunna verka intellektuellt och moraliskt fosterande finner jag icke sannolikt”. Icke jag heller: mindre kan knappast komma i fråga, synnerligen hvad det moraliska beträffar. Förmå cives academici hålla sig allvarsamma, när Hjärne och Lundell (med Schück och Johansson bakom sig) repetera den gamla fromma fiktionen om universitetslärares obligatoriska själarsörjarverksamhet? Jag tror mig skymta ett löje under den skarp-sinnige och frasfrie professor von Friesens harmlöst formade uttalande.

Endast som fängslande lektyr, som kulturhistorisk komedi och autentiskt porträttgalleri af stora män har i ofvanstående rader det uppsaliensiska protokollshäftet be-

traktats. Från en omildare synpunkt, sakligare och grundligare skärskådas det af doktor Gulli Petrini i. Rossander i hennes broschyr *Kvinnorna och statsämbetena* (aktiebolaget Ljus), där det omsvepslöst, som denna nära nog professionella sanningssägare plågar uttrycka sig, kallas ”ett af de svartaste aktstycken, som sett dagen på senare tid”. Det har också lämnat stoff till vidpass en tredjedel af den lilla boken, som dock har så många sevärd myndigheter och korporationer att karaktärisera, ända nerifrån ”den s. k. löneregleringskommittén”, diskussionens olycksaliga inledare.

En stridsskrift af Gulli Petrini behöfver inte omständligt anbefallas. Förf:s polemiska brio har gjort sig riksbekant från den politiska agitationstribunen, och hennes färdighet i att låta små snabba klatschar hvina åt höger och vänster (ja, äfven åt vänster, när så kräfves!) torde upphinnas af ingen i vår långsamt buttra nation. Hon brukar också ha reda på det hon talar om, i hennes klara hufvud, som till och med lär ha löst den proportionella valmetodens räknegåta, ligga de behöriga fakta väl ordnade.

Den här gången är dr Petrini dock ej i humör att lägga an på en skrattsuccès. Hon har — det märker man — känt det som en sorglig plikt att stiga fram och gripa om skaftet på den yxa, som åtskilliga i tysthet önskade få satt i rörelse, och ett svartkantadt kapitel, hvars rubrik lyder ”Docenten Elsa Eschelsson”, förklarar till fullo den bittra skärpan i en kritik, som äger att handskas med så många lättskötta och muntrande ting.

Icke alla de effektfulla poänger, som materialet erbjuder, har förf. brytt sig om att uppsamla, eller kanske har hon saknat tid till det, ty det innehållsrika och modiga lilla häftet har troligen kommit till i tämlig hast — i hastigt mod, skulle jag vilja säga om en och annan punkt som t. ex detta utbrott af vetenskaplig skrånimositet: ”Äfven om man inte får ha alltför stora pretentioner på en humanists insikter om hur man konstaterar ett faktum, kan man dock begära, att han skall förstå så mycket” etc. Jag känner igen vändningen från de uppsaliensiska studentsamkyämen i förra århundradet. Den tiden brukades ”humanist” som okvädinsord, numera är det alldeles ur modet, och man säger i stället — med lika infam betoning — ”naturvetare”. Så gungar sektionernas rang upp och ner, och man måste passa väl på för att kunna hålla sig på höjden af sin tids lärda bildning. (Ta inte illa upp, Gulli, jag är redan god igen.)

Mätte de kvinnliga studenterna i Uppsala och Lund anslå några timmar af innevarande termin till begrundande och dryftande af dr Petrinis eggande broschyr, för hvilken de äro henne ett tacktelegram skyldiga, såväl som den aktsamling, hvars pompösa titel jag ofvan afskrifvit. Inget tentamensflitande bör få hindra dem från det minst lika angelägna studiet af deras lärares porträtt. Och skulle denna granskning till äfventyrs fylla deras unga själar med bedröfvelse eller rent af lifsleda, så vill jag hänvisa dem till en intagande och kuriös målning från 1770-talets begynnelse, ur hvilken de kunna afläsa ett skönt omen (ty allt går igen). Den lilla robcobilden är

GAHNS

Normal-, Skrif- och Kopie-Bläck, af Kungl. Kontroll- och Justeringsstyrelsen godkändt som Svenskt Normal-Bläck, tillverkad af **Henrik Gahns Aseptin-Amykos-Aktiebolag, Uppsala**. Flyter lätt, kopierar utmärkt, bildar, ej bottensats, är mycket hållbart och angriper ej pennan.

utförd af en berest och fördomsfri Uppsala-professor, orientalisten Jac. Jon. Björnståhl, och ser ut så här:

”Lärdomen går så långt här (i Bologna), at ock Könet därigenom vunnit en Profession: den ryktbara Madame Laura Bassi är Professor (eller huru skal jag säga, ty saken har ej fordrat *Fœmininum* förr än uti henne för första gången) uti *Physiquen*; jag kommer nu ihog at jag kan säga *Doctrix & Lectrix Institutrixque*; hon talar ganska väl Latin, och är det roligt at höra henne mycket djupsinnigt *raisonnera* på detta Språket uti *Physiquen* och *Electriciteten*, samt se henne med stor färdighet göra *curieuse experimenter*. Hennes Man, Hr *Verati*, är Professor uti *Juridiquen*, och hennes Son är Professor uti *Theologien*: man kan säga, at det är en *Trias Polyhistor* tillsammans.”

Tänk er denna familj samlad kring det trefna midagsbordet i framtidens Uppsala — det lilla hemkonsistoriet, hjärtligt roadt af de skrupler, som plågade det större konsistoriet af 1911 och som någon af familjen händelse vis grävt fram ur en packe multnade protokoll.

Huck Leber.

Slut på striden.

Kära medlemmar af L. K. P. R.!

Kunna vi icke komma öfverens om, att diskussionen om hvem som brutit L. K. P. R:s politiska neutralitet, om den brutits helt, delvis eller icke alls, nu lämpligen kan vara slut. Den äger ju numera ingen praktisk betydelse utåt, och dess verkan inom L. K. P. R. är säkert icke hälsosam för enighet och samarbete.

För min del tror jag ej att vi kunna fullt öfvertyga hvarandra, men hvad som vore möjligt och vår hittills så vackra rörelse värdigt är att söka förstå hvarandras synpunkter, lita på ärligheten och renheten i hvarandras öfvertygelse och höja oss till en lugn psykologisk ståndpunkt, från hvilken meningsolikheten kan uppfattas utan bitterhet, öfverord och förvrängningar.

Kunna vi ej gå hvarandra så långt till mötes, att motståndarna till 20-junibeslutet för sig själfva medgifva, att någon öfvergång till det ena eller det andra vänsterpartiet då aldrig ägde rum? Bevisen ligga dels däri att ingen individ och ingen organisation kan ansluta sig till två partier, dels däri, att utan något nytt beslut från Centralstyrelsens sida L. K. P. R:s ställning till den politiska neutraliteten efter det sista valet till Andra kammaren i sept. är alldeles densamma som före 20:de juni i år. Om detta medgifvande sker, bör det också vara lätt att förstå, att personer med dessa fakta för ögonen utan ”oärlighet” och utan ”jesuitism” kunna hysa den uppfattningen, att den politiska neutraliteten genom 20:de juni-beslutet endast skenbart bröts.

Å andra sidan böra vi, som gilla den sista Centralstyrelsens resolution, fullt medgifva, att den gjorde högerkvinnornas ställning inom L. K. P. R. både obehaglig och svår, då deras rösträttorganisation under valtiden

understödde vänsterpartiernas kandidater och således motarbetade det parti, hvars olika programpunkter lågo dem varmt om hjärtat. Att många högersinnade kvinnor under denna svåra ställning icke gjorde klart för sig, att detta skedde uteslutande för att nå L. K. P. R:s mål, som Centralstyrelsen har till uppgift att af alla krafter eftersträfvat, är mycket förklarligt. Likaså kan man visserligen beklaga, men fullkomligt förstå, att de ifrigaste bland högerkvinnorna, för hvilka vårt uppnående af rösträtt var af underordnad betydelse jämförd med realiserandet af högerprogrammet, utträdde ur föreningen. Man kan ju ej låta bli att glädja sig öfver att sammanhållningen kring kvinnornas rösträttsfråga visat sig så stark, att utnämningarna äro ytterst fåtaliga.

Kunna vi på ömse håll göra dessa medgifvanden, kan också det fortsatta samarbetet återtaga sin prägel af lugn tillförsikt, af ömsesidigt förtroende, af samlad energi.

Efter valutgången och en liberal ministärs öfvertagande af regeringen stå vi nu nära det mål vi så oafslutligt och entusiastiskt sträfvat till. Icke alla medlemmar af L. K. P. R. glädja sig öfver de frisinna idéernas genombrutt i vårt land, men alla känna säkert en uppriktig fröjd att vi nu ha utsikt att relativt hastigt erhålla fulla medborgerliga rättigheter i vårt kära Sverige.

Låt oss gå fram till vårt mål hand i hand, vidsynta och vidhjärtade!

Glittne, Djursholm, 7 okt. 1911.

Anna Whitlock.

L. K. P. R. och neutralitetsfrågan.

Red. uttalar härmed sin önskan att debatten angående neutralitetsfrågan måtte afstanna. Endast för ett eventuellt svarsuttalande från någon af de i meningsutbytet direkt inblandade kan plats för närvarande beredas och då under förutsättning att detsamma är helt kortfattadt och definitivt avslutande.

Till Fru Anna Björk m. fl.*

Så som valresultatet nu föreligger, kunde det tyckas som om allt vidare ordande om det rätta eller orätta i L. K. P. R:s taktikbeslut för dessa val af sig själf borde förfalla; ty har man en rimlig utsikt att få frågan genomförd, d. v. s. förklarad hvilande, under den närmaste treårsperioden, blir ovillkorligen all diskussion rörande en förfluten taktik reducerad till gräl om den snö som föll i fjol. Under denna förutsättning, som jag för min del tror håller streck, blir nämligen högerens ställning till vår fråga vid nästa Andrakammarval naturnödvändigt en annan än nu, och då kommer L. K. P. R:s valtaktik helt enkelt att återgå till den gamla, att hvar och en får arbeta inom sitt parti.

När jag icke förty anholder att ännu få yttra några ord i denna fråga, så är det därför att det finns en punkt i den förda diskussionen, som jag fruktar skall leda till en viss bitterhet ibland oss, ifall vi ej få tala ut om den. Några af de centralstyrelsemedlemmar som

* Artikeln inlämnad till red. innan förliden veckas nummer utkom, hvarföre förf. i Efterskrift senare tillfogadt svar å i det numret gjorda uttalanden i neutralitetsfrågan.

uttalat sig i denna diskussion på samma sida som jag ha därvid hädat den ståndpunkten, att L. K. P. R:s yttre neutralitet i själfva verket icke blef bruten genom beslutet af 20 juni. Detta är fallet med frkn Anna Whitlock och frkn Signe Bergman och nu senast fru Jenny Velander; ungefär samma ståndpunkt torde i verkligheten också intagas af docenten Borelius; hennes resonemang, att vår taktik i år närmast är en öfverflyttning på svensk mark, endast med de modifikationer som det proportionella val-sättet nödvändiggör, af det engelska systemet med understöd åt hvarje riksdagskandidat, som är för den kvinnliga rösträtten, oberoende af hvilket parti han tillhör, hvilket resonemang förefaller mig att vara alldeles slående riktigt och kanske det bästa som sagts i denna strid, pekar i alla händelser i samma riktning. Denna ståndpunkt har nu af fruarna Lizinka Dyrssen och Anna Björk m. fl. stämplat såsom oärlig. Det är om detta, som jag önskade säga några ord, emedan jag å ena sidan förstår att de angripna anset det under sin värdighet att svara på en sådan beskyllning och jag å andra sidan icke gärna vill ha något ogjort för att om möjligt aflägsna ett missförstånd som kan väcka ond blod under det samarbete, som ännu kan komma ifråga, såväl under de närmaste 6 åren som kanske äfven sedan den kvinnliga rösträtten blifvit en verklighet i vårt land.

Låt mig först säga, att denna beskyllning har förvänat mig en del från fru Björks och fru Dyrssens sida äfvensom från de andras, om sådana finnas, hvilka uttalat samma uppfattning under det de tillhöra eller ha tillhört antingen Centralstyrelsen eller Stockholms F. K. P. R. Det förefaller mig nämligen som om de genom det samarbete de där idkat med dem de beskylla för oärlighet borde ha lärt känna dessa kvinnor så pass, att de vetat att ingen af dem någonsin vill göra sig skyldig till en sådan. Möjligen säga angripna, att de endast tänkt sig denna oärlighet som omedveten. I så fall skall jag be att få påpeka, till upplysning för framtiden, att sammansättningen omedveten oärlighet är en *contradictio in adjecto*, ett begrepp som icke existerar. En "oärlighet", som är omedveten, är helt enkelt ingen oärlighet; det kan vara ett misstag, en oklarhet i tankegången, bristande uppfattningsförmåga o. s. v., men aldrig oärlighet. Därför skall man betänka sig minst två gånger, innan man använder ett sådant ord i en polemik.

Däremot förvånar det mig icke synnerligt, att en sådan beskyllning kunnat framkomma från folk som stå helt och hållet utanför vår rörelse och som nu kastat sig in i diskussionen endast af en, visserligen föga älskvärd men dock mänsklig böjelse att som man säger "lägga lök på lax". Redan i valkommittéen, där både frkn Whitlock, frkn Bergman och undertecknad sutto, gjorde de förra gällande den uppfattningen, att det beslut vi alla voro ense om att framlägga för Centralstyrelsen i verkligheten icke innebure något uppgifvande af den politiska neutraliteten; frkn Whitlock önskade till och med ett uttalande i denna riktning skulle intagas i själfva resolutionen. Jag varnade kommittéen för detta med den motivering, att jag visserligen fullt förstod deras ståndpunkt och äfven ansåg den teoretiskt försvarlig, men att jag fruktade att den tankegång, som låg till grund för deras mening, var för subtil för att "gå i" den utomstående stora publiken, ja att denna till äfventyrs kanske kunde uppfatta hela ståndpunkten såsom oärlig. Som kommitténs majoritet härvidlag var af samma mening som jag, och äfven frkn Whitlock förklarade, att hon naturligtvis lika väl som vi andra var angelägen att undvika äfven skenet af en oärlighet i Landsföreningens resolution, kom detta aldrig in i förslaget och blef aldrig dryftat inom Centralstyrelsen.

I konsekvens med ofvanstående har jag i mitt eget inlägg i denna diskussion använt uttrycket: att Landsföreningen brutit neutraliteten i och för detta års val. Men det är mig ett behof att få förklara, att mitt användande af detta uttryck ingalunda innebär något som helst afstånds-tagande från den ståndpunkt, som härvidlag intages af frkn Whitlock, frkn Bergman, docenten Borelius och fru Velander. Jag använde det valda uttrycket med afsikt för att om möjligt underlätta det, som hela min artikel gick ut på, nämligen att få diskussionen bort från frågan om huruvida neutraliteten vore bruten eller icke bruten, en fråga som föreföll mig alldeles ofruktbar att diskutera och dessutom tämligen irrelevant, och i stället till att röra sig om det, som det enligt min mening egentligen gällde, nämligen frågan huruvida Centralstyrelsens beslut under de gifna förutsättningarna var riktigt och lämpligt eller icke, eller — hvilket betyder det samma — om den under dessa förutsättningar hade något annat val. Det lyckades icke alls; ingen människa har brytt sig om — eller kunnat — svara på min fråga om hvad Centralstyrelsen då eljest skulle ha gjort; efter mitt inlägg som före detsamma tyckas motståndarna ha gått ut ifrån som en själfklar sak, att om man bara kunde bevisa, att beslutet innebure ett brytande af neutraliteten, så vore därmed eo ipso godtgjort att det också var skadligt och olämpligt. Hvilket naturligtvis är alldeles oriktigt, ty i och med att detta bevis föres, ryckes ju frågan endast ett steg tillbaka och kommer att låta: är det under alla omständigheter nyttigast att bibehålla den yttre neutraliteten eller finns det förhållanden, då den kan och bör brytas, och förelåg nu sådana förhållanden?

Men "låt oss återkomma till våra får" och undersöka om det verkligen låter säga sig, att Centralstyrelsens berömda beslut af 20 juni icke brutit den yttre neutraliteten. Enligt min mening låter denna ståndpunkt fullt försvara sig; den hvilat på den definition af neutraliteten, enligt hvilken en förenings politiska neutralitet brytes endast därigenom att föreningen såsom sådan förklarar sig solidarisk med ett eller annat politiskt parti. Ut ifrån denna förutsättning måste man nämligen säga, att neutraliteten är bruten ifall resolutionen af 20 juni innebär ett principuttalande, däremot icke, ifall så icke är händelsen. Frkn Whitlock påstår detta senare och stöder det därpå, att om denna resolution vore ett principuttalande, så skulle L. K. P. R. genom att antaga den ha gjort sig solidarisk med två inbördes stridande politiska partier på en gång, hvilket är en logisk omöjlighet. Mig förefaller detta fullkomligt konklusivt.

Hade nu motsidan varit riktigt klar i tankegången, så hade den utan vidare medgifvit detta och riktat sin kritik emot själfva utgångspunkten. De hade då framhållit, att de ansågo den här gifna definitionen på neutralitetsbrott alldeles för trång; neutralitetsbrottet vore gifvet redan då föreningen gent emot ett politiskt parti intog en annan ställning än mot de öfriga. Hade de lagt sin polemik på detta sätt, så hade all frestelse till moralisk förhäfvelse varit utesluten och ingen beskyllning för oärlighet kunnat ifrågakomma. Ty att definiera ett begrepp för trångt eller för vidt, det kan aldrig bli oärligt. Emellertid ha de icke fått ögonen på denna utväg utan riktat sitt angrepp direkt mot frkn Whitlocks framhållande af att resolutionen icke innebure ett principuttalande och å sin sida påstått, att den i verkligheten ändå gjorde detta — till trots för den logiskt omöjliga konsekvensen. De stöda detta påstående därpå, att om man "understöder" ett politiskt parti, så kommer detta understöd icke endast den sak tillgodo, som man just intresserar sig för, utan i lika hög grad alla de saker, som stå på vederbörande partis

program. Detta är i och för sig en fullkomligt riktig anmärkning; felet i resonemanget ligger däri, att de utan vidare sätta likhetstecken mellan det sålunda definierade begreppet understödja och begreppet förklara sig solidarisk. Jag klandrar ingen för detta fel, ty skillnaden är verkligen så pass subtil, att man skall vara ganska tränad i logiska begreppsdistinktioner för att genast se den. Att den dock finns, skall jag söka klargöra genom ett exempel. Alla de damer, som det här är fråga om, ha säkert många gånger i sitt lif stått inför problemet hur man skall kunna understödja en drinkares familj utan att samtidigt lägga hyende under drinkarens last. De ha därvid till sin stora ledsnad funnit, att problemet var olösligt; men de ha hjälpt ändå, därför att de instinktmässigt känt på sig, att det att hjälpa den oförvitliga familjen var ett större och viktigare hänsyn än att icke på något sätt beröfva en drinkare ett kraftigt återhållande moment. Men de skulle säkerligen och med rätta känt sig djupt upprörda, ifall någon förekastat dem, att de genom att understödja en drinkares familj förklarat sig solidariska med dryckenskapslasten.

Frågar man nu hvilken af de två ofvan gifna definitionerna på neutralitetsbrott är den riktiga, så är den frågan icke så lätt att besvara. I någon mån tror jag det är en ren smakfråga. För min personliga del är jag böjd för att anse frkn Whitlocks för den mest stringenta och i alla väder hållbara. Den stämmer också med det internationella neutralitetsbegreppet, enligt hvilket ett land är neutralt, sålänge det icke blandar sig i andra länders inbördes mellanhafvande, men ingalunda anses själf begå neutralitetsbrott, ifall det genom en rättskränkning från den ena af de stridande indrages i striden och drifves att understödja andra parten. Den andra definitionen åter har den fördelen att vara mycket mera lättfattlig och populär, därför att den knyter neutralitetsbrottet till rent yttre kriterier, som äro lätta att kontrollera. När man laborerar med en hel stor förening, måste man nog därför alltid vara beredd på att medlemmarna medvetet eller omedvetet hålla sig till denna senare definition. Därför valde jag att lägga den till grund för min egen polemik, hvarvid uttrycket att neutraliteten är bruten för de stundande valen föreföll mig som det mest adäkvata. Men jag gjorde alltså detta af rena opportunitetsskäl, in usum delphini, båda dessa ord tagna i god mening.

Väljer man emellertid denna definition — och jag förmenar ingen att göra detta — så är det två konsekvenser, som man måste vara beredd att taga. Å ena sidan måste man medgifva, att då är L. K. P. R. icke ensam om att ha brutit neutraliteten. Den stora engelska suffragettföreningen W. S. & P. U. är då ej heller neutral, fast den själf påstår sig vara det, och äfven alla andra hittills ansett den vara det. Å andra sidan måste man utifrån denna uppfattning också vara villig att åtminstone diskutera frågan, om denna neutralitet verkligen under alla omständigheter kan och bör upprätthållas, äfvensom om sådana omständigheter nu föreläge här i Sverige, att Centralstyrelsen icke hade något annat val än att bryta den för de stundande valen. De centralstyrelsemedlemmar, som voro närvarande den 20 juni, ansågo detta, och vi ha framlagt våra skäl härför; men jag saknar fortfarande från den andra sidan hvarje antydning om hvad vi enligt deras mening borde ha gjort.

Fru Björk gör sig i sin artikel mycken möda med att påvisa hur öfvertygade vi alla förut varit om neutralitetens förträfflighet. Det är en fullkomligt öfverflödigt möda; hvar enda en af oss är säkert äfven den dag som i dag är beredd att underskrifva samtliga dessa uttalanden som fru Björk anför. Som bevis härför vill jag påminna om hvad fru Björk vet, likaväl som jag, nämligen

att vid kongressen hela den svenska delegationen som en man röstade för det där gjorda principuttalandet till fördel för neutraliteten. Och dock satt vår valkommitté i denna delegation med sitt resolutionsförslag färdigt i fickan.

Det skulle glädja mig särdeles, ifall ofvanstående anspråkslösa lilla utredning kunde bidraga till att de ännu missnöjda högerkvinnorna bättre förstode den tankegång, som ligger till grund för våra ledares inlägg i den förda diskussionen. Äfven om de då ännu fasthålla sitt beslut att utträda ur föreningen, skola de i så fall göra det utan bitterhet, i förvissningen om att vi alla vilja det bästa för vår rörelse och alla handla efter bästa förmåga och öfvertygelse. Och vilja de, som jag hoppas, återtaga sin beskyllning mot så många af oss för oärlighet, så skall ej heller hos oss någon bitter tagg sitta kvar; af allt vårt hjärta skola vi för det arbete de äfven utanför Landsföreningen kunna utföra för vår gemensamma sak önska dem all lycka och framgång.

Lund 27 sept. 1911.

Anna Wicksell.

Efterskrift.

Det var med stor tillfredsställelse jag läste titeln på frkn Nennes' inlägg i veckans Dagny. Tyvärr försvann tillfredsställelsen så snart jag kommit förbi inledningen och förvandlades till en, ju längre jag läste, dess mer stigande förvåning.

Inledningen har redan fått sitt svar genom ofvanstående, som just skrefs för att om möjligt hindra, att min förra artikel skulle kunna spelas ut mot frkn Whitlocks och de andras, hvilka företräd samma uppfattning som hon. Jag har härvidlag ingenting väsentligt att tillägga. Till själfva hufvudinnehållet skall jag däremot be att få säga några ord; om ingenting alldeles nytt härefter framkommer skall det bli det sista jag yttrar i denna sak.

Först några ord angående den sista punkten i Centralstyrelsens resolution, som blifvit missuppfattad på ett sätt som säkert ingen af de närvarande centralstyrelsemedlemmarna varit beredd på. Frkn Nennes anser den vara "klämnen", hvarigenom beslutet framför allt skulle fått karaktären af en "opinionsyttring" och ett principuttalande", hvilket åter alldeles misslyckats. Klämnen är naturligtvis resolutionens första del, och vår ståndpunkt har ju under hela denna debatt varit den, att denna kläm icke är ett principuttalande eller en opinionsyttring, utan ett rent praktiskt taktikbeslut. Genomgående tycks det efter klämnen införda tillägget ha uppfattats såsom en order, till och med en ganska schroff sådan, medan den i själfva verket var afsedd att påpeka en rätt, den har uppfattats som en ovänlighet, och den sattes dit af ren hänsynsfullhet, nämligen för att redan från början göra klart att ingen begärde af F. K. P. R:s högermedlemmar, att de personligen vid valen skulle understödja vänstern. Att detta förhåller sig så anser jag mig kunna försäkra med en viss auktoritet; det var nämligen jag som inom valkommittéen föreslog detta tillägg, fast i den negativa formen, att de medlemmar af L. K. P. R. hvilkas allmänna politiska åskådning hindrade dem att understödja vänstern voro berättigade att förhålla sig passiva — under valrörelsen naturligtvis. Kommittén tyckte emellertid att det skulle vara hyggligare och vänligare och sätta detta i positiv form, och därför blef det så. Jag kan tillägga, att innan jag for upp till Stockholm för att deltaga i valkommitténs arbete före kongressen rådgjorde jag med de två ledande krafterna inom härvarande rösträttsförenings högerfraktion — den utgör nog fyra femtedelar af hela antalet — hvarvid båda

ansågo, att ingenting annat var att göra än att ta det beslut som fattades, och båda äfven ansågo att ett tillägg som det af mig föreslagna uttryckligen borde sättas in i resolutionen. Det var därför med en viss förtröstan som jag för min ringa del gick till fattandet af denna resolution, och ännu har denna förtröstan ingalunda kommit på skam. Något "allas odelade gillande" hade såvisst ingen af oss räknat på; både att det skulle bli opposition, och att några hundra stycken skulle utträda ur föreningen, voro vi till fullo beredda på; men vi hoppades och trodde och hoppas och tro fortfarande, att flertalet af L. K. P. R:s högermedlemmar skulle inse beslutets nödvändighet och stanna kvar. Ännu är ingen felberäkning härvidlag konstaterad, och skulle den bli detta, förändrar det ingalunda beslutets nödvändighet och berättigande.

Frkn Nennes menar sig i sin artikel ha lämnat ett svar på min i mitt förra inlägg framställda fråga. Det har hon emellertid icke gjort. Min fråga gällde hvad de opponerande högerkvinnorna ansågo att vi borde gjort vis à vis de stundande valen, och jag förklarade därvid uttryckligen, att jag icke såsom tillfredsställande kunde betrakta det svar, att vi skulle göra ingenting alls. Det är dock detta svar frkn Nennes lämnar. Hon förklarar sig därvid hysa en diametralt motsatt uppfattning mot den vi andra tyckas anse som ett axiom, nämligen att det vore självmord för vår rörelse att härvidlag göra ingenting alls. När vi tidigare ansett oss icke behöfva motivera denna ståndpunkt, som vi ovedersägligen ha, så beror det nog icke så mycket på, att vi anse den för axiomatisk, som därpå att vi trodde att därom voro alla ense, såväl höger som vänster. Redan år 1908 gjorde vi nämligen gällande samma uppfattning, att det var organisationens plikt att såsom sådan deltaga i valen i den mån som våra resurser tillåto oss det, och partierna voro villiga att medgifva det. Den gången väckte denna ståndpunkt ingensomhelst gensaga från något håll, därför antogo vi att fortfarande alla voro med om den. Som det nu visat sig, att detta var en felaktig förutsättning, är det naturligtvis vår skyldighet att lämna en motivering. Denna ligger icke, som frkn Nennes tycktes tro, däri att valen erbjuda oss ett utmärkt och eljest ouppnåeligt tillfälle att få tala om vår sak till tusentals män, alltså äro ett ypperligt agitationsmedel; vi skatta detta synnerligen högt och anse det för mycket viktigt; men det är snarast en biprodukt af vårt valdeltagande. När vi anse detta deltagande som en plikt, så beror det därpå, att hela vår rörelse har ett politiskt ändamål. L. K. P. R:s enda sträfvan går ut på att åt Sveriges kvinnor eröfra den politiska rösträtten som ett medel att med politiskt ansvar och politiskt inflytande kunna arbeta för hvad vi anse lända till landets nytta. Det är då också, mena vi, vår organisations skyldighet att så långt det därtill erbjudes någon möjlighet deltaga i valarbetet, dels för att i all ödmjukhet lära och erfara, hur en politisk valagitation skall drivas och skötas, dels också för att visa de män, af hvilkas ansvarskänsla vi begära att de skola släppa äfven oss fram till valurnorna, att vi också sitta inne med något politiskt intresse, någon politisk vilja och ansvarskänsla och någon politisk förmåga, äfven om den är oöfvad och osäker. Om männen erbjuda oss tillfälle att visa detta, och vi ej ha förstånd att begagna oss däraf, så äro de nog i viss mån i sin rätt, om de anse oss alltför politiskt omogna för att kunna tilldela oss medbestämmanderätt i samhällets angelägenheter.

Frkn Nennes nöjer sig emellertid icke med att tillråda, att vi under nuvarande förhållanden borde låta valen vara oss ovidkommande; hon har dess bättre också ett förslag om hvad vi skola göra i stället, nämligen en väldig opolitisk föredrags- och presskampanj i agitationens och upplysningsarbetets

tecken. Häri äro vi samtliga alldeles ense med frkn Nennes. Skillnaden är bara den, att för oss gäller det icke antingen valdeltagande eller upplysningsarbete, utan både det ena och det andra. Äfven vi vilja därvid gärna tillgodogöra oss både det ökade intresse för vår sak, som kongressen väckte till lif, och den förstärkning i vår kassa, som uppkommit genom kongressöfverskottet; vi ha dessutom också — hvilket frkn Nennes i parten tyckes glömma — den ännu mycket större Bergman-Österbergska upplysningsfonden att tillgå. Centralstyrelsen nedsatte också en kommitté, som skulle ordna och organisera detta arbete; att man härvidlag icke tog särskildt sikte på sommararbete, som frkn Nennes önskar, berodde dels på att detta torde vara ogörligt under en valsommar, dels också därpå, att vi antogo att allraminst höstterminen behöfdes för att ordentligt planlägga och förbereda detta arbete. Att det nämligen, som frkn Nennes tyckes tro, skulle stå en hel rad med hittills obrukade kvinnokrafter färdiga att med ett par veckors varsel kasta sig in i detta arbete, torde nog vara ett rent misstag. Ätminstone ha vi under alla de år vi redan drivit agitations- och upplysningsarbete i den lilla utsträckning vi kunnat aldrig sett en skynt af dem; och frkn Nennes menar säkerligen icke, hvad man af ordalagen i hennes artikel ett ögonblick kunde frestas att tro, att det, att de hittills icke uppenbarat sig, endast skulle bero på att det hittills icke funnits något vidare pengar och att ingen internationell rösträttskongress visat dem, att äfven rösträttskvinnor kunna vara "mänskligt, socialt och kvinnligt fint kvalificerade".

När frkn Nennes säger, att jag jämfört kvinnohögerns ställning till centralstyrelsebeslutet med männens åtgöranden vid eventuellt missnöje med sina resp. politiska partier, måste det bero på ren felläsning. Min jämförelse gällde endast kvinnohögerns ställning till dess eget politiska parti och männens dito. Hennes något öfverlägsna tirad om att vi icke heller få slå oss till ro med att hvad männen kunna göra, det kunna också vi, drabbar mig heller icke; ty jag har aldrig framhållit männens exempel såsom efterföljansvärdt, därför att de äro män, utan därför att jag efter att ha pröfvat kommit till det resultat, att männen i det angifna fallet reagerade förnuftigt.

Ett ord till slut: när man skall bestämma sin ståndpunkt i en svår och tvistig sak, är det nyttigt att anställa ett kontraprof, där så ske kan. Här är det mycket lätt; man behöfver bara tänka sig in i den situation — och med förhållandena i England för ögonen ligger det icke så långt borta — att till detta års val högern och socialdemokraterna upptagit vår fråga, medan det liberala partiet vägrat i vändningen, då det såg ut att bli allvar af. Vi som tillhöra det liberala partiet ha gjort detta kontraprof och funnit, att i sådant fall skulle vi utan minsta tvekan röstat för att L. K. P. R. vid dessa val skulle understödja endast de två rösträttsvänliga partierna; må högerkvinnorna innan de besluta sig allvarligt och samvetsgrant göra samma kontraprof.

Lund 8 oktober 1911.

Anna Wicksell.

Till Fru Anna Björk.

Jag har ej många ord att tillägga. Trots alla bannor och allt öfverlägset förakt i dagens nummer för min uppfattning af neutralitetsfrågan måste jag hålla på min personliga frihet att kvarstå i densamma, enär jag icke finner giltiga skäl att frångå den. Af artikeln "Underliga rykten" ser ni hur de rörelser, som uppstått som motströmmar till L. K. P. R:s verksamhet, te sig för

mig. När jag jämför Eder politik — efter Edra upplysningar vet jag ju nu, att det icke är friherrinnan Åkerhielms — med Skule jarls i Ibsens Kongsemnene, hoppas jag min ståndpunkt blir fullt förståelig: alldeles icke do- cerande men djupt beklagande. Jag tror icke jag på något sätt brustit i aktning inför L. K. P. R:s höger och jag betygar Eder min aktning i Eder egenskap af ledare för den nya rösträttsfraktionen, om den måste komma till stånd och i den mån den är kvinnornas stora sak till gagn och heder, men jag har sökt och kanske äfven lyckats finna skarpa ord för en hel del agitatoriskt ofog, som frodats i den hemlighetsfullhet, som omgaf rörelsen, ofog, som Ni säkert icke skulle vilja ha något att göra med. Jag är glad, att förhållandena blifvit klarlagda. Nu kan man af Eder få veta hvad som ingår i Edra syften och hvad i nämnda motströmmar Ni icke känns vid.

Min enfald visavi pendeln kvarstår. Det skulle icke bevisas, att den passerar sitt jämviktsläge eller är där i ett oändligt litet tidsmoment — det har jag icke bestridit — utan Ni har att bevisa, att den icke är i sitt jämviktsläge en gång under hvarjvsvingning. De där hårklyfverierna äro ju skämt mot en bakgrund af allvar, men Ni anser kanske att Dagny bör vara så grandiozt allvarlig, att det är ett brott att använda ett par rader i dess spalter för en smula humor. Kanske! Om det är sant, att de svenska kvinnorna sakna humor, då bör kanske deras organ också vara kemiskt re- nadt däriifrån, och i så fall skall jag genast lystra till en förvisningsorder, vare sig den kommer från Eder eller från någon annan.

Till slut ett tack för att Ni läxar upp mig så hof- samt och älskvärdt i jämförelse med hvad jag är van vid af andra tuktomästarinnor till den rätta politiska tron och tonen. Så t. ex. skref en af dessa en artikel om sig som "Mosekonen", som ropar i samhället: "Lygtemændene ere i Byen. Tag Eder i Agt", och mig som en bitte liten "Lygtemand", hvars högsta mål enligt H. C. Andersen är "at blive Löber foran Fandens Stadskaaret, faae gloende brandgul Kjole og Luen lige ud av Halsen." Det riktigt doftade kattarebål i Skara efter den autoda- feen. Med Edert och hennes språk risas mitt frisinne. Och Ni finner mina skrivelser våldsamma!

Skara den 6 okt. 1911.

Jenny Velandér.

Då Centralstyrelsens beslut af den 20 juni innevaran- de år så mycket afhandlats i denna tidning, bedja äfven undertecknade att få yttra oss i frågan.

Vi beklaga djupt, att L. K. P. R. brutit den politiska neutraliteten, emedan denna under de år föreningen existerat visat sig vara en sammanhållande kraft och ett medel att möjliggöra samarbete mellan kvinnor af mycket skilda åsikter. Dessutom befara vi, att föreningen genom nämnda beslut lidit stor skada.

Många medlemmar af F. K. P. R.
i Ljunby.

GLÖM EJ
att förnya
prenumerationen
för sista kvartalet.

Notiser.

Högerkvinnor som utgå ur F. K. P. R. De högerkvinnor i Gefle, som i skrifvelse till Centralstyrelsen för F. K. P. R. den 10 juli uttalade protest mot styrelsens beslut den 20 juni, ha enhälligt beslutit utgå ur därvaran- de lokalafdelning af F. K. P. R.

Kvinnorna i årets valrörelse. Landsföreningen för kvin- nans politiska rösträtt har utsändt en liten redogörelse för kvinnornas deltagande i årets valrörelse. Af redogörelsen framgår, att icke mindre än 29 talarinnor stått till för- fogande. Bland dessa återfinnas de allra flesta af våra mer kända och bästa kvinnliga talares namn. Det stör- sta antalet, nämligen 160, af dessa möten ha varit anord- nade af de frisinnade, och 57 möten ha varit socialdemo- kratiska. Det har icke sällan händt, att de kvinnliga ta- larna inbjudits af den lokala partiledningen. I 70 fall har sådan inbjudning kommit från de frisinnade, hvaraf 11 gån- ger för den kvinnliga talaren att vara ensam talare på mötet, samt i 30 fall från socialdemokraterna.

Insänd litteratur.

P. A. Norstedt & Söners förlag, Stockholm: **Det svenska folk- lynnet.** Aforismer af *Gustav Sundbärg*. Sjunde upplagan. — **F. V. O. Handbok för fattigvårdsintresserade.** Med understöd af Stockholms stad utgifven af Föreningen för Vålgörenhetens Ord- nande.

C. E. Fritzes bokförlagsaktiebolag, Stockholm: Från Norr- lands sista halfsekel. **Baggbölingar.** Af *Olof Högberg*.

Wahlström & Widstrand, Stockholm: **Gräväders- och hvardags- låtar.** Af *Torsten Holm*. — **Sophie Hagman och hennes samtida.** Några anteckningar från det gustavianska Stockholm. Af *Carl Forsstrand*.

Hugo Gebers förlag, Stockholm: **Vinddrifna.** Af *Alfred Kämpe*. — **Uppfinnare och upptäckare.** Af *Wilhelm Ostwald*. Öfversätt- ning från tyskan af *O. H. D.*

Albert Bonniers förlag, Stockholm: **Lagmanshus.** Af *Hilma Söderberg*. — **En oförbätterlig.** Roman af *Elsa Alkman*. — **Vis- domständerna.** Skådespel i fem akter. Af *Sigfrid Siwertz*. — **Re- nässans.** Melodram i tre akter. Af *Holger Drachmann*. Öfver- satt af *Daniel Fallström*. — **Ett lyckligt hem.** En tidsbild i bref från Norge, utgifven af *E. Bodenhoff*. Öfversatt från danska ori- ginalets fjärde upplaga af *Amalia Fahlstedt*. Med en för den svenska upplagan skriven inledning af *Mathilda Malling*.

A.-B. Hiertas bokförlag, Stockholm: **Hvit slafhandel.** Delvis efter utländska källor. Af *Axel Liljefalk*, ordförande i den danska nationalkommittén för bekämpande af den hvita slafhandeln. Be- myndigad öfversättning från danskan.

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af **STINA QUINT**
utkommer 1911 i sin tjugonde årgång.

Ett rikt illustrerat nummer hvarje vecka,
36 veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af
alla samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris
för helt år Kronor 1: 65, halft år 90 öre.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halva priset eller 7½ öre pr mm.)

Bildad, 21-årig sjukgymnast, önskar plats hos läkare, privatperson eller i familj. Adr.: Postfack 73, Tyringe.

Plats önskas

af medelålders allvarlig flicka att förestå hemmet hos äldre dam. Är äfven kunnig i sjukvård och massage. Svar tacksamt till »43», post. rest., Helsingborg.

Ung flicka,

som innehaft plats å advokatkontor, söker liknande anställning. Tacksam för svar vore »M. R.», Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

Husföreståndarinna,

skicklig och välrekommenderad, önskar anställning att på egen hand sköta mindre hushåll i Stockholm. Vidare upplysningar genom Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå, Stockholm.

Bildad, medelålders fru,

snäll och anspråkslös, kunnig i enkel matlagning m. m. söker lämplig plats i eller omkring Stockholm. Svar märkt »Godt humör», Väddö p. r.

Som hushållshjälp och sällskap önskar ung flicka plats i familj där jungfru finnes. Är kunnig i matlagning, bakning, handarbeten samt något sömnad. Rek. finnes, önskar lön. Svar till »1911», Karlstad p. r.

Ung flicka från godt hem önskar komma i bättre familj, där jungfru finnes, som husmoders hjälp och sällskap. Svar tacksamt till »21-åring», Hedemora p. r.

Enkel och anspråkslös ung flicka önskar plats i godt hem, är van och villig deltaga i alla inom ett hem förekommande göromål. Önskar anses som familjemedlem. Tacksam för svar till »Villig», Ludvika p. r.

19-årig kontorsvan flicka

önskar plats i familj 1 nov. att biträda m. skrifarb., läxläsning och förekommande göromål. Svar till »Familjemedlem», Västanfors p. r.

LEDIGA PLATSER.**Lärrarinna,**

van att undervisa i vanliga skolämnen och musik, samt kunnig i sömnad får plats för 3 barn. Svar märkt »Fint Landthem», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Kvinnlig tandtekniker

önskas af tandläkare i landsortsstad i mellersta Sverige. Endast verkligt duglig antages. Ansökning åtföljd af betygsafskrifter, fotografi, uppgift å ålder och lönepretentioner sändes omgående till märket »Rask», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

En småskolelärrarinna

önskar i jan. eller eventuelt i april 1912 anställning i familj för att sköta och läsa med mindre barn. Har genomgått särskild större kurs i modersmålet och räkning. Enkel, villig och barnkär. Svar och öfriga upplysningar lämnar fröken Anna von Seth, Lyby pr Hörby.

Mönsterriterska.

För skicklig och initiativrik mönsterriterska, som själfständigt kan påbörja och komponera moderna handarbeten, finns plats genast i Köpenhamn. Utbildning från tekniska skolan i Stockholm erfordras. Ansökning samt betygsafskrifter sändas till Emil Triers Annonce-Bureau, Köpenhamn, under märke »Textilriterska».

Snäll, ordentlig flicka

van vid enkel matlagning och hushålls göromål, erhåller plats på gård i Västergötland genast eller längre fram. Svar med löneanspråk till »E.», Nitta.

Ung Dam, kunnig i maskinskrifning samt i tyska och engelska språken, får genast anställning. — Egenhändigt svar med uppgift om lönepretentioner och telefonnummer till »Agenturkontor», Dagens Nyheter's Hufvudkontor, Sthlm.

Barnfröken,

erhåller plats nu genast för att tillsammans med husmoder sköta två barn samt inom hemmet förekommande göromål. Jungfru finnes. Svar till »Barnkär», Visby p. r.

Vid Sätters hospital

finnas platser lediga för 1 tvättförestånderska och 1 bageriförestånderska, löner å 400 kr. (samt 3 ålderstillägg), 1:a klass kost, bostad m. m.

Ansökningar, åtföljda af styrkta betygsafskrifter, frejd- och läkarebetyg m. m., insändas till Hospitalskontoret, Säter.

I naturskön trakt i Dalarne önskas en bildad och praktisk flicka, som vill åtaga sig att till alla delar med undantag af tvätt och skurning sköta två personers hushåll samt anses som medlem af familjen. Svar till Insjön, p. r.

Barnsköterska.

Familj, bosatt i stad en timmes järnvägsresa från Stockholm, söker absolut pålitlig och duglig sköterska för tvänne barn i åldern 2 och 1 år. Goda villkor för verkligt duglig person. Svar till »R. S.», under adr. S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b.

Husföreståndarinna

kunnig i ett enklare hems skötande, välrekommenderad och villig att själfständigt sköta hushållet med tillhjälp af jungfru hos en medelålders köpman, får genast väl aflönad plats. Fotografi, betygsafskrifter jämte referenser emotses omgående under adr. »E. S.», p. r. Ludvika.

Hushållerska, som på egen hand kan förestå restaurationen vid industriell anläggning erh. genast plats. Vana att leda förekommande göromål, ansvars känsla och plikttröhet fordras samt kunnighet i matlagning. Svar till A.-B. Elevator, Lilla Ursvik, Järfva, A. T. 88 44.

Hushållerska,

medelålders, med godt sätt och utseende, kunnig i matlagning, bakning och glansstrykning samt för öfrigt med förmåga att ha uppsikt och vård om ett hem med jungfrus hjälp, erhåller snarast plats till ensam herre vid större herrgård ej långt från stad. Betyg, fotografi samt uppgift om ålder, lönepretentioner torde sändas till Arbetsförmedlingen, Eskilstuna.

Husföreståndarinna

bildad, umgängesvan och af god familj samt kunnig i allt hvad till ett hems skötande fordras kan få plats i ungarlshem i mindre småländsk stad. Sökande som är språkkunnig och musikalisk föredrages. Duktig hjälpflicka finnes. Lön 30 kr. pr månad. Tillträde 15 okt. Svar helst med fotografi till: »Affärsman», Sv. Telegrambyråns Annonsafdelning, f. v. b.

Ung flicka

som genomgått praktisk skola, önskar komma i bättre familj för att under god husmoders ledning lära matlagning mot fritt vivre. Helst i närheten af Karlskoga. Svar till »Familjemedlem», Kopparberg.

GYNNA ALLTID DAGNYS**ANNONSÖRER!****Kvinnliga arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m.

Muntliga och skriftliga

upplysningar genom

Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå,

54 Drottninggatan.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

DEPOSITIONSRÄKNING

5 %

SPARKASSERÄKNING

4 1/2 %

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Sprid Dagny!

Wiréns Eau de Cologne **ROYAL** är fortfarande oöfverträffad.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.) Kgl. Hoflev.
21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Tänk på de gamla!

Lektioner i Linnesömnad

(äfven blusar, barnkläder m. m.)
Praktisk metod, utan träckling.
Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR,
Stockholm.

Sibylleg. 36. R. T. 35 30. A. T. 21004.

EVA EGNÉR,
Malmö.

Fersens väg 2. Tel. 4490, ev. 4083.

Se

Löfmarks Möbelmagasin

Regeringsgatan 42
STOCKHOLM

Endast svensk tillverkning.

HANNA HEDSTRÖMS

Råntillverkning, 72 Stora Badstugatan,
Stockholm. Allm. Tel. 201 52.

Kvinnliga Juridiska Byrån, Wallingatan 12.

Kontorstid 1/2 10-4. Utför alla slags juridiska uppdrag. A. T. 183 36.

OBS.! Fredrika OBS.! Bremer-Förbundet.

Å Fredrika Bremer-Förbundet
finnas anmälda lektionsgifvare, in-
och utländska, hushållsbiträden af
olika slag, barnfröknar, kontorsbi-
träden, gymnaster m. m.

Mottagningstid kl. 12-4.

Adr. Drottninggatan 54, Stock-
holm.

Allm. tel. 48 16. Riks tel. 27 62.

Prenumerera på posten eller tel. Ö. 3275 på

Mönstertidningen Konstslöjden i Hemmet.

Pris 3.50 pr år, 12 häften. Lös-
nummer 30 öre. Innehåller mön-
ster till broderier, väfnader, läder-
plastik, gyllenläder, drifning i met-
tall, målning på porslin, trä, m. m.

Prenumeranter få begära mönster.

Äldre årgångar realiseras.

Red.: Valhallavägen 19, n. b.,
Stockholm.

Filial: Haparanda.

G. o. A. MEUKOW.

Arbeta för Dagny

genom att gynna dess annonsörer

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11-4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgat. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Sju präktiga äfventyrsböcker för barn o. ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom.
Fritt efter Jules Verne af Alfred
Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af Karl Aspelin. Kar-
tonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning
af Hugo Gyllander. 259 sidor. Med 45 illu-
strationer af Ingeborg Uddén. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling
sagor af
Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris
75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn
och ungdom. Fritt
efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 312 sidor, 44 illustratio-
ner af Brita Ellström. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och
ungdom af Marie Lou-
Charles G. Gordons lif och stordåd, ise Gagner, 304 sidor,
33 illustrationer af Edv. Berggren. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Nybyggarna i Kanada. Berättelse för barn
och ungdom. Bear-
betning efter Kapten Marryat af Anna Gustafsson. 296 sidor. 39
illustr. af Nils Larsson. Kartonnerad. Pris 75 öre.

I Guldslottets Rosengårdar. Sagor och
berättelser
af Harald Östenson. 151 sid., 39 ill. Kartonnerad. Pris 75 öre
Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

Sjukvård i hemmet.

För husmödrar och unga flickor i hemmen, hvilka önska förvärfa
sig någon kännedom om sjukvård, anordnar undertecknad en af sina
sedvanliga kurser med början den 30 oktober. Vidare upplysningar
Tunnelgatan 25, Stockholm. Rikstel. 68 98. Allm. tel. 82 11.

SALLY PETERSON, Sjuksköterska.

Prenumerera på DAGNY!

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Moderskyddsrorelsen i Tyskland. Af E. K—n.

I. Internationella kongressen för moderskydd och sexual-
reformer. Af Anna Brunnemann.

Professorer i olja. Af Huck Leber.

Slut på striden. Af Anna Whitlock.

L. K. P. R. och neutralitetsfrågan. Af Anna Wicksell,
Jenny Velander, Många medlemmar i Ljungby F. K. P. R.

Notiser.

Insänd litteratur.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.